

Катерина ШТЕФАН

ад'юнкт кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

<https://orcid.org/0009-0008-7003-8924>

ДЕЯКІ ПИТАННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ ЗБРОЯ, ОЗБРОЄННЯ, ОЗБРОЄНІСТЬ, БОЙОВІ ПРИПАСИ, ВИБУХОВІ РЕЧОВИНИ ТА ВИБУХОВІ ПРИСТРОЇ У КК УКРАЇНИ

При побудові диспозицій правових норм Особливої частини КК України законодавець у окремих статтях використовує такі терміни як зброя, озброєння, озброєність, бойові припаси, вибухові речовини, вибухові пристрої. При цьому обсяг понять, які охоплюються цими термінами, різняться у складах різних кримінальних правопорушень.

Так, наприклад, законодавець у кількох кримінально-правових нормах використовує термін озброєна банда (п. 2 примітки до ст. 127 «Катування», ст. 257 «Бандитизм», ст. 436-2 «Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників» КК України) [3].

Поняття банди у КК України не надається, а тлумачиться у п. 17 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями» від 23.12.2005 р. № 13, згідно якого бандою визнається озброєна організована група або злочинна організація, яка попередньо створена з метою вчинення кількох нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб або одного такого нападу, який потребує ретельної довготривалої підготовки [4].

Виходячи з цього визначення, по-перше, вбачається зайвою вказівка у статтях КК України на ознаку озброєності банди, оскільки вона є складовою цього поняття, а неозброєних банд не існує.

По-друге, ані КК України, ані вже згадана Постанова Пленуму Верховного Суду України не дають формального визначення поняття озброєності. Виходячи з положень абзацу третього п. 20, абзацу першого п. 21 зазначеної Постанови, під озброєністю банди мається на увазі наявність у її членів хоча б одного з цих предметів: нарізної або гладкоствольної вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв, радіоактивних матеріалів, холодної зброї.

Пропонуємо виключити зі змісту ст.ст. 127, 257, 436-2 КК України термін озброєність як ознаку банди.

Іншим прикладом використання досліджуваних термінів є диспозиція ч. 1 ст. 114-2 КК України, яка встановлює відповідальність за поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, у тому числі про їх переміщення територією України. Тобто, складовими ознаками предмета цього кримінального правопорушення є зброя, озброєння та бойові припаси. При цьому законодавець не деталізує, що мається на увазі під цими речами матеріального світу [3].

Аналіз наявних судових вироків, постановлених за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 114-2 КК України, свідчить, що суди не здійснюють детального опису зброї, озброєння та бойових припасів, інформація про які поширювалась у ході вчинення цього суспільно небезпечного діяння, а у разі, якщо така інформація передавалась одночасно з інформацією про переміщення, рух або розташування Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, кваліфікують такі діяння лише за ч. 2 ст. 114-2 КК України.

Прикладами таких вироків за ч. 2 ст. 114-2 КК України є наступні.

М. 26 січня 2023 р. в період часу з 18.15 год. до 18.45 год, перебуваючи у місті Сміла Черкаської області (перехрестя вулиць Соборності та Перемоги у м. Сміла, координати 49.2372783, 31.8828129), де, діючи умисно, з власних мотивів, використовуючи власний мобільний телефон Samsung Galaxy A22, здійснив фото-відеозйомку руху колони з ракетами до зенітно-ракетного комплексу С-300 Збройних Сил України [2].

03.09.2022 р. К., ввечері, в ході листування у месенджері «Telegram» із своїм знайомим – особою, стосовно якої здійснюється досудове розслідування в іншому кримінальному провадженні, використовуючи свій мобільний телефон, о 19:07, 19:08, 19:10, 19:11, 19:12, передала останньому наявні у неї відомості про переміщення та розташування особового складу, військової техніки, озброєння та бойових припасів Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань [1].

Разом з тим при визначенні поняття бойової обстановки у примітці до ст. 402 «Непоко́ра» КК України законодавець використовує термін військова зброя і техніка.

З метою уніфікації термінології, що використовується у кримінальному законодавстві, пропонуємо у диспозиції ч. 1 ст. 114-2 КК України використовувати термін військова зброя.

1. Кримінальна справа № 619/4632/24. Архів Дергачівського районного суду Харківської області.
2. Кримінальна справа № 703/2176/23. Архів Смілянського міськрайонного суду Черкаської області.
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
4. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-05#Text>.

Марія БЕРЕДА

курсант 3 курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Національної поліції України

Науковий керівник:

Василь БЕРЕЗНЯК

завідувач кафедри
кримінального права та кримінології,
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник

*(Дніпровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)*

**КОЛАБОРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗЛОЧИН
ПРОТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ
В ПРАВОЗАСТОСУВАННІ**

Події 24 лютого 2022 року стали кордоном у сучасній історії України, розділивши життя громадян на два періоди – мирного існування та воєнних дій. Починаючи з 2014 року, після анексії Криму та початку збройної агресії Російської Федерації, Україна здійснювала спроби врегулювання конфлікту політичними засобами. У цей період вітчизняне законодавство не зазнало кардинальних змін, хоча на рівні державної політики вживалися заходи для протидії агресорові. Проте повномасштабне вторгнення у лютому 2022 року продемонструвало масштабність ворожих намірів, що вимагало від держави принципово нового підходу до законодавчого регулювання питань державної безпеки та кримінальної відповідальності за співпрацю з окупаційними адміністраціями.

У 2014 році Кримінальний кодекс України не передбачав чітких норм щодо кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність, а в суспільному дискурсі навіть обговорювалися можливі механізми амністії для осіб, які співпрацювали з утвореними під егідою РФ незаконними формуваннями в Донецькій та Луганській областях. Такий підхід пояснювався намаганням знайти компромісне вирішення конфлікту. Однак події 2022 року засвідчили, що така стратегія є хибною, оскільки країна-агресор не обмежується тимчасовою окупацією, а має на меті знищення української державності. У відповідь український уряд та законодавчі органи розпочали активну діяльність щодо запровадження нових механізмів